Naziv istraživanja: Iskustva i odnos srednjoškolaca prema sredstvima ovisnosti

Provoditelj: Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije

Godina provedbe: 2022

Kratki sadržaj:
Tijekom ranog proljeća 2022., provedeno je peto istraživanje o zlouporabi sredstava ovisnosti kod učenika svih srednjih škola u Koprivničko-križevačkoj županiji. Sveobuhvatno anketiranje učenika srednjih škola na području Županiji do sad je provedeno 2002, 2007, 2012, i 2017. godine. Godine 2022. anketa o uzimanju sredstava ovisnosti provedena on-line u svim srednjim školama u županiji (8 srednjih škola). Anketirani su učenici prvih i završnih razreda. Ispitivala se raširenost pušenja, pijenja alkohola, uzimanja opojnih droga i igranja igara na sreću među srednjoškolcima, te prepoznavanje štetnosti opojnih droga i traženje pomoći u slučaju problema.
Istraživanje provedeno među:
Učenicima
Financijski podržano od:
Ministarstvo zdravstva - financiranje publikacije u okviru projekta Zajedno protiv ovisnosti
Ciljevi istraživanja:
Ispitati kakva je raširenost zlouporabe sredstava ovisnosti - pušenja duhana, pijenja alkoholnih pića, uzimanja opojnih droga te igranje igara na sreću, među učenicima prvih i završnih razreda svih srednjih škola Koprivničko-križevačke županije.
Utvrditi postoje li razlike u učestalosti konzumiranja sredstava ovisnosti kod srednjoškolaca s obzirom na dob i spol.
Ispitati u kojoj su mjeri srednjoškolci upoznati s načinom djelovanja i štetnosti opojnih droga, te koji su njihovi najčešći izvori informacija o tome.
Ustanoviti kakva su očekivanja srednjoškolaca u situacijama kad im je potrebna pomoć.
Pratiti kretanje i trendove zlouporabe sredstava ovisnosti među srednjoškolcima u Koprivničko-križevačkoj županiji.
Metode istraživanja:
Anonimna on-line anketa učenika. Provedena je grupno u razredima. Anketni upitnik sastojao se od ukupno četrnaest pitanja - dvanaest pitanja odnosilo se na zlouporabu sredstava ovisnosti, a dva pitanja su bila o spolu i razredu koji učenici polaze. Ankete su obrađene u Zavodu. U obradi i analizi podataka primijenio se software Microsoft Office Excel. Koristeći se metodama deskriptivne statistike, podaci su statistički obrađeni uz upotrebu X2 testa značajnosti, dok se $p<0,05$ smatrao statistički značajnim.
Uzorak:
Broj učenika koji su ispunili ankete: 1.457 (odaziv 78,9%)
Rezultati istraživanja:
Pušenje
Redovito, svaki dan puši 17,0% učenika, 10,8% učenika puši rijetko, dok 72,1,7% učenika ne puši. Razlika u navici pušenja postoji između učenika prvih i završnih razreda, čak 21,3% učenika završnih razreda u odnosu na 13,6% učenika prvih razreda puši redovito i svakodnevno. Trendovi tijekom dvadeset godina praćenja pokazuju kako je prevalencija pušenja među srednjoškolcima u padu od 2007. godine.
Pijenje alkoholnih pića
Samo 20,5% srednjoškolaca nije konzumiralo alkohol. Od 79,5% učenika koji imaju iskustvo pijenja alkoholnih pića, njih 3,0% je izjavilo da pije svakodnevno. Nekoliko puta mjesečno izjavilo je da pije 34,3% učenika, nekoliko puta godišnje 31,0%, a nekoliko puta tjedno 11,3% učenika. Djevojke u odnosu na mladiće imaju naviku češćeg pijenja alkoholnih pića nekoliko puta godišnje (32,6% prema 29,2%) i nekoliko puta mjesečno (38,3% prema 30,2%), a mladići u odnosu na djevojke imaju naviku češćeg pijenja nekoliko puta tjedno (14,6% prema 8,0%) te svakodnevno

(4,5% prema 1,6%). Učestalost pijenja alkoholnih pića očekivano se povećava u višim razredima. Razlike u navici pijenja nađene su između srednjoškolaca prvih i završnih razreda među onima koji piju nekoliko puta mjesečno (38,0% prema 42,1%) te onima koji piju nekoliko puta tjedno (9,3% prema 13,6%). Od onih srednjoškolaca koji su naveli da piju alkoholna pića, iskustvo s opijanjem ima čak 78,1% srednjoškolaca, a njih 10,8% opije se više puta mjesečno. Trend navike pijenja se mijenja, porastao je broj srednjoškolaca koji nikad nisu pili i smanjuje se broj učenika koji piju svakodnevno. Udio učenika koji piju prigodno i povremeno, kao i oni koji piju više puta tjedno ostao gotovo na razini podataka istraživanja iz 2017. godine.

Zlouporaba droga

Većina srednjoškolaca nije probala droge (87,7%). Udio srednjoškolaca koji su uzimali neku opojnu drogu smanjen je u odnosu na istraživanje 2017. godine (s 17,6% na 12,3%). Od 12,3% učenika koje su naveli da su probali neku od droga, većina njih (9,2%) je probala svega jednom ili nekoliko puta, 2,3% uzima povremeno, a 0,8% redovito. Uočava se kako su eksperimentiranju s drogama skloniji učenici viših razreda. Najčešća droga koju su probali bila je marihuana (53,4%), a na drugom mjestu su neke druge droge (16,1%) među kojima se ističu opijatski lijekovi. Tijekom dvadeset godina od kako se provode ova istraživanja stanje se nije mnogo promijenilo u smislu da je marihuana i nadalje najčešća opojna droga s kojom srednjoškolci eksperimentiraju.

Znanje i odnos prema opojnim drogama

Srednjoškolci procjenjuju kako posjeduju solidno znanje o načinu djelovanja i štetnosti droga. Njih 39,5% misli kako su dobro informirani i 31,1% jako dobro informirani o načinu djelovanja i štetnosti droga. Onih koji misle da imaju malo informacija je 17,6%, a 11,8% je izjavilo kako gotovo ništa ne zna o drogama. Najviše informacija o drogama dobiju putem interneta (40,2%) i u školi (28,8%), zatim od prijatelja (12,4%) i kod kuće (8,4%). U ovih dvadeset godina internet je postao najvažniji izvor i način informiranja o drogama dok su novine, časopisi i televizija sve slabiji medij širenja informacija.

Najviše srednjoškolaca je izjavilo kako bi se za pomoć obratilo roditeljima (56,8%), zatim prijateljima (24,4%) i stručnoj osobi/doktoru (4,1%).

Igre na sreću

U istraživanju provedenom 2022. po drugi smo put među mladima u srednjim školama proveli ispitivanje učestalosti igranja igara na sreću (lutrijske igre, igre u casinima, na automatima, klađenje i slično). Prema rezultatima istraživanja, velika većina srednjoškolaca ne prakticira igranje igara na sreću. Tako je 78,7% srednjoškolaca izjavilo da nikada nije igralo igre na sreću, dok je 21,3% srednjoškolaca izjavilo da ima neko iskustvo s igranjem igara na sreću. Od toga, njih 12,0% igra nekoliko puta godišnje dok 9,3% često nalazi zabavu u igranju igara na sreću. Mladići više igraju igre na sreću nego djevojke. Srednjoškolci završnih razreda više igraju igre na sreću od srednjoškolaca prvih razreda. Trendovi tijekom 5 godina praćenja, 2017. - 2022., pokazuju kako je ukupna prevalencija igranja igara na sreću kod srednjoškolaca pala (s 27,9% na 21,2%).

Korištena literatura tijekom istraživanja i reference u kojima su rezultati objavljeni:

Rezultati objavljeni u publikaciji Stanje i trendovi zlouporabe sredstava ovisnosti među srednjoškolcima Koprivničko-križevačke županije - komparativna studija: 2002., 2007., 2012., 2017., 2022., Koprivnica: Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije, Služba za javno zdravstvo i socijalnu medicine, 2023. (knjiga) dostupno na: https://www.zzjz-kkz.hr/Dokumenti/publikacija_FINAL__CIJELA_05062023_19.6.2023.pdf